

Sannidal Skiklubb/ Sannidal Idrettslag

Laget kan i 1989 feire sitt 75-årsjubileum. Stiftelsesmøtet ble nemlig holdt på spisesalen ved Kammerfoss Brug i jan. 1914.

Som første formann ble valgt Mads Bråten.

Sannidal I.L. ønsker å markere jubileet ved å gi ut en publikasjon. Dette kan imidlertid by på visse vanskeligheter da protokoller o.l. fra starten i 1914 til 1933 er blitt borte.

Komiteen som arbeider med å samle «stoff» - bilder - avisutklipp - program - referater o.l. ber derfor de av Arvens lesere, som muligens er i besittelse av «materiell» som har tilknytning til skiklubben, å finne frem dette. Alt blir om ønsket, levert tilbake etter bruk.

Komiteen består av: Abraham Sørdalen, 3766 Sannidal tlf. 86 137, Knut Rinde, 3770 Kragerø tlf. 85 538, Fr. Thorbjørnsen, 3770 Kragerø tlf 85 286.

Vi tar med et foto av et nyvalgt styre i Sannidal Skiklubb. Det er muligens tatt i forbindelse med feiringen ved klubbens 15- eller 20-årsjubileum. Styret bestod av:

Sittende: f.v. Thorleif Pedersen (kas). Petter Nygard (formann) Jørgen Brynemo (stm.). Stående: f.v. Halvor Brynemo (stm) Lars Nordli (sekr) John Aabo (stm).

Bildet er velvilligst utlånt av Ruth og Sigurd Nordli.

—n.

Foto: Brødr. Jørgensen.

Kil eldre Kvinneforening

ble stiftet i 1872, og dette bildet er tatt omkring 1928-29.

Første rekke fra venstre: Malene Kristiansen, Helene Holt og Maren Thorsdal.

Fra formannen:

Som leserne vil se på side 3 har vi denne gangen tatt med årsmeldingen for 1986. Dette er gjort for at medlemmene i god tid kan lese denne og gjøre klar sine eventuelle merkander på årsmøtet.

Vi gjør også samtidig oppmerksom på at årsmøtet er lagt til Kil Sanitetshus tirsdag 7. april kl. 18.00.

Programmet vil i tillegg til vanlige årsmøtesaker bli: Lysbildekåseri av Øivind Evensen. Han viser en interessant serie lysbilder fra det gamle og det nye Kragerø. Vi håper også å få med endel bilder fra Sannidal.

Vi får her se sider av vårt nærområde som allerede er blitt historie.

Videre blir det sang av Aud og Tomas Johan Brekka. Og som vanlig stiller Festkomiteen opp med rundstykker, kaker og god kaffe. *Vel møtt!*

Andre rekke fra venstre: Kristoffer Holt, Synøve Nossen, Marie Bratøy, Johanne Lofthaug og Ingborg Bergland.

Tredje rekke fra venstre: Trine Bratøy, Dagny Hegna, Kirsten Holt, Anne Sveinungsen, Marie Fjeldstad og Sigrid Ellingsen.

Gaver til «Arven»:

I tiden fra 8/12-86 og fram til idag har «Arven» mottatt mange gaver fra leserne. Vi i redaksjonskomiteen er glad for at så mange er villige til å støtte oss med bidrag, slik at vi også i år kan komme ut med like mange sider og nummer som tidligere år. Hjertelig takk alle sammen!

N. H., Kragerø 50,-. R. B., Sannidal 50,-. J. L., Sannidal 50,-. M. H., Vadfoss 50,-. J. S., Helle 50,-. J. T., Sannidal 100,-. J. F., Sannidal 35,-. G. R. E., Sannidal 50,-. K. Aa., Sannidal 50,-. J. M., Sannidal 100,-. K. H., Sannidal 100,-. R. B., Sannidal 50,-. Å. S., Sannidal 50,-. H. B., Drangedal 50,-. T. B. Vadfoss 100,-. Å. B., Sannidal 50,-. A. L., Sannidal 50,-. E. W., Sannidal 50,-. I. M. H., Sannidal 50,-. A. B., Sannidal 100,-.

E. M. E., Kjølebrønd 30,-. K. N., Kjølebrønd 25,-. J. T., Oslo 100,-. M. H., Kragerø 30,-. R. R., Kragerø 25,-. O. O., Vadfoss 20,-. I. B., Farsjø 50,-. T. D., Oslo 100,-. K. H., Stavern 100,-.

Forts. side 11.

Før årsmøtet 1987

Årsmøtet for Sannidal Historielag vil bli avholdt tirsdag 7. april kl. 18.00 på Kil Sanitetshus, og i den forbindelse trykker vi her årsberetningen for 1986 slik at medlemmene kan få sjansen til å lese den på forhånd.

Årsberetning for Sannidal Historielag 1986

Styret for Sannidal Historielag har også i 1986 kunnet konstatere stor interesse for det arbeidet som utføres i Historielagets regi, både når det gjelder selve laget, Bygdetunet og meldingsbladet «Arven.»

Historielaget

I 1986 hadde styret denne sammensetning: Fridtjof Thorbjørnsen (formann), Ingebjørg Lindheim (nest-formann), Per Aabøe (kasserer), Ragnar Grønåsen (sekretær) og Olav Tveitereid (styremedlem). Varmedlemmer var Signe Torsdal, Knut Rinde og Nils Eikehaug.

Medlemstallet ligger på drøyt 330, og medlemskontingennten på kr. 10,- blir fremdeles innkrevet av grendemennene.

Det ble i 1986 avholdt fire styremøter der i alt 17 saker ble behandlet. Styret har gått til innkjøp av et Kodak fotografiapparat til 1900,- kr. Dette skal brukes ved arrangementer og til fotografering av gjenstander og annet, bl.a. til bruk i «Arven».

Styret har også i år diskutert Bygdeboksituasjonen. Bind 1 er som tidligere nevnt utsolgt, og det vil bli altfor dyrt å skrive en ny Sannidal gårds historie. I stedet vil vi satse på å få flest mulig sannidøler til å innrapportere feil slik at disse kan bli rettet. Slike rapporter er allerede kommet, og vi håper flere vil gå gjennom det stoffet de er kjent i.

På årsmøtet, 10. april, holdt Håkon Finstad og Ragnar Grønåsen foredrag/demonstrasjon om slektsgransking.

På det samme møtet trakk Torkel A. Tande seg fra styret etter å ha sittet der sammenhengende siden starten i 1942. Han har gjort en imponerende innsats for laget, og for dette ble han av formannen utnevnt til Sannidal Historielags første æresmedlem.

Lørdag 16. august arrangerte Historielaget busstur til Norsk Folkemuseum og Bogstad gård i Oslo, og oppslutningen var svært god. Guide i Oslo var førstekonservator Carsten Hopstock, og turen må karakteriseres som meget veldig, ikke minst takket være Hopstocks utmerkede måte å lede omvisningene på. (Se førørig omtale av turen i «Arven» nr. 17, 2/86).

Torsdag 23. oktober foregikk Historielagets tradisjonelle høstfest i Sanitetshuset i Kil. Det var ca. 80 medlemmer til stede, og foredragsholder var Øyvind Gulliksen fra Bø. Han kåserte om Søren Sørensen Urberg (1861-1930), sannidølen som ble prest i Amerika.

På Telemark Historielags årsmøte i mars var Sannidal Historielag representert ved Fridtjof Thorbjørnsen, Per Aabøe og Ingebjørg Lindheim. Fridtjof

Thorbjørnsen og Thomas Wastøl var på konferanse og årsmøte i Telemark Museumslag, også det i mars.

I september foretok noen styremedlemmer med formannen i spissen en «ekspedisjon» til en mulig gravhaug på Krokheia, beliggende ca. 900 meter nordnordøst for Høymyra. Haugen ble målt opp og fotografert, men det trengs ekspertuttalelser for å konstatere om det virkelig er en gravhaug.

Innsamlingen av stedsnavn har pågått også i 1986, og flere av innsamlerne begynner å bli ferdig med arbeidet.

Dessuten kan nevnes at Historielaget i året som gikk mottok en del fotografier fra det gamle Sannidal fra interesserte folk i bygda. Disse kan bl.a. brukes i «Arven», og vi er svært takknemlige for slike gaver.

Bygdetunet

I 1986 har dette styret for Sannidal Bygdetun fungert: Thomas Wastøl (formann), Olav Skarvang, Lars Moen, Kjellfrid Engrav, Kari Nyland, Ole Wastøl og Knut Nordbråten.

Det var ingen faste åpningstider for Bygdetunet sommeren 1986, men det ble åpnet på henvendelse til Th. Wastøl eller Fr. Thorbjørnsen. En del grupper har vært der, bl.a. flere amerikanere på jakt etter sine røtter i distriket.

Det største løftet for Bygdetunet i 1986 var utvilsomt reparasjonen på låven, utført av byggmester Lars Moen. De samlede utgifter kom opp i kr. 43 191,72. Det meste av kortveggen mot øst ble skiftet ut og også noen stokker på langveggen mot nord. Stokkene ble gitt av Thomas Wastøl. Impregneringen etterpå ble foretatt på dugnad av Th. Wastøl og Fr. Thorbjørnsen.

Thomas Wastøl og Fridtjof Thorbjørnsen representerer Sannidal Historielag i en komité i kommunen som skal forberede grunnskolens 250-årsjubileum i 1989 (Skoleforordningen av 1739). I den forbindelse var Fr. Thorbjørnsen og R. Grønåsen i november en tur på loftet på Kil gamle skole og fant fram gamle skolesaker, div. plansjer, kart, penal, o.s.v., som seinere ble fraktet til Bygdetunet av Th. Wastøl og Fr. Thorbjørnsen. I denne forbindelse vil vi også nevne at oppussingen, som Kragerø kommune foretar i Kirkestua, har ført til at Historielagets skolesaker, som var lagret der, måtte ut. Disse ble flyttet til Bygdetunet av Th. og Ole Wastøl.

I september var Fr. Thorbjørnsen og Th. Wastøl til stede på en auksjon på Strømdal i Kjølebrønd. Der kjøpte de inn for ca. 800 kr. til Bygdetunet. Det var bl.a. en sukkersaks, melkeutstyr (sil, liter) 51, 201 og en bildebok fra 1905. Dessuten fikk vi som gave ei kiste, en terrin og ei mugge. I denne kista lå det ca. 10 gamle skolebøker, som vi seinere fikk til Bygdetunet av Astrid Lien.

På Nygård dyrket de lin sommeren 1986, og derfra har Bygdetunet mottatt noen linbunter.

Av andre gaver til Bygdetunet i fjor nevner vi: Stor, gammel bibel fra Oddmar Kristiansen, bibel, huspostill, linrokk, matskrin og kaffebrenner fra Ruth

Glimt fra Sannidal Bygdetun (5):

Vi er også denne gangen i finstua i Heglandshuset. Nå ser vi på veggskapet der. Det er gitt som gave til Sannidal Bygdetun av Jakob Brekka.

Materialet i skapet er furu, og vi ser at det er todelt. Både over- og underskapet har dører med rektangulære fyllinger. Dessuten er det slike fyllinger også på sidene av dørene. Den vakre dekoren med blomster, vaser og border er iøynefallende.

Overskapet hviler på en tilbaketrukket seksjon på to soyer og med en skyveklaff.

Overskapet er påmalt «PLS» og «GEDL», og underskapet har årstallet «1783».

Observerer vi skapet nøyte, legger vi merke til at lista på toppen skiller seg ut både ved profil og bemaling. Det virker som om den kan være kuttet opp fra eldre deler. Det er fristende å gjette på at den kan stamme fra inventar i Sannidal stavkirke som ble revet da nåværende kirke ble bygd, 1770-1772.

Selve skapet har renessanse-stil.

Fotografiet er tatt av Per Jørgen Halvorsen.

Så må vi rette en feil vi gjorde i denne serien sist (nr. 18). Det rette er at salongbordet i finstua er kommet fra Holt.

R.G.

og Marit Holt, en kløvsal fra Ragnar Knutsen og brannbøtter og skomakerverktøy fra Peder Urberg.

Vi vil gjerne takke alle som har bidratt med gaver til Bygdetunet i året som gikk.

Styret vil i tida framover arbeide med bl.a. disse sakene: Innkjøp av brannslokkingssapparat og varslingsanlegg for brann og tyveri til Bygdetunet.

Arven

I 1986 har disse sittet i redaksjonskomitéen for meldingsbladet «Arven»: Oddvar Tobiassen, Fridtjof Thorbjørnsen og Ragnar Grønåsen. Som kasserer fungerer Liv Grønåsen.

Det var 6. årgang som kom ut i 1986. Det ble trykket tre nummer, nr. 16, 17 og 18 med henholdsvis 12, 8 og 12 sider. Av artiklene nevner vi disse titlene: «Jørgen Jørgensen Blankenberg - litt fra hans levnedsbeskrivelse», «En Farsjø-lærers erindringer», «I almuens stue og i rikfolks hjem», «Da mormonerne kom til Sannidal og Kragerø omkring 1850», «Om det

gamle legdesystemet og gamleheimene i Sannidal», «De harde trettiåra», «Søren Sørensen Urberg - sannidølen som ble prest i Amerika» og «En samtale med Kristine Nygård om lindyrking i Sannidal». Det var ellers småartikler, interessante fotografier og dessuten serien «Glimt fra Sannidal Bygdetun».

Redaksjonskomiteen har registrert en svært positiv reaksjon på bladet, og vi vil takke alle bidragsyttere, annonsører og de som har sendt gaver slik at utgivelsene har blitt mulig. Dette vil bli enda viktigere i 1987, for trykkingsutgiftene har gått atskillig opp i det siste.

Historielaget vil nok en gang takke alle som i 1986 har støttet dets arbeid økonomisk, både Sannidal Husmorlag, kommunens to sparebanker og Kragerø Kulturstyre, men takken rettes også til enkeltpersoner for deres støtte og interesse på mange områder.

Fr. Thorbjørnsen
formann

R. Grønåsen
sekretær

ARVEN

Elever og lærere ved Kjølebrønd skole i 1910

1. rekke fra venstre: 1. Sofus Solli. 2. Augusta Brattås. 3. Asanda Urberg. 4. Marta Urberg. 5. Sofie Ropertangen. 6. Lovise Dobbe. 7. Karen Dobbe. 8. Olga Brattås. 9. Åsta Eidet. 10. Valborg Barland. 11. Tomine Barland. 12. Helene Barland. 13. Anna

Kjærra. 14. Inga Barland. 15. Anne Bakken. 16. Anna Høgvold (lærer).

2. rekke fra venstre: 1. Jens Kjærra. 2. Anders Sigernes. 3. Anne Lønne. 4. Gudrun Larsen. 5. Klara Falkenberg. 6. Ingeborg Lien. 7. Ragna Lien. 8. Anna Barland. 9. Gudrun Torsdal. 10. Peder Falkenberg. 11. Bertha Brattås. 12. Anne Torsdal. 13. Ingeborg Brekka. 14. Maren Larsen. 15. Ingeborg Dobbe.

Tredje rekke fra venstre: 1. Sigurd Thorsen. 2. Kristoffer Lundheim. 3. Thomas Skarvang. 4. Nils Bakken. 5. Greger Lønne. 6. Nils Falkenberg. 7. Magnus Eidet. 8. Adolf Johnsen. 9. Hardin Olsen. 10. Oskar Eidet. 11. Ola Kjærra. 12. Jens Barland.

Fjerde rekke fra venstre: 1. Lars Nyhus (lærer). 2. Jørgen Braaten. 3. Paul ?. 4. Hans Johnsen. 5. Elias Aspeflaten. 6. Hans Sigernes. 7. Jakob Brekka. 8. Anton Lien. 9. Gunvald Braaten. 10. Jon Barland.

Vår ære og vår makt har hvite seil oss brakt

Utdrag av brev fra Sannidals-sjømannen Knut Svenumsen i 1890-årene

For hundre år siden lå skipsvervene rundt Kilsfjorden. Der var et yrende liv. Solide materialer måtte til, her var hogst og kjøring i skauane. Fra Høymyrgrenda dro folk skanta nagler til skutene på slede om vinteren. Bonden på Strat som var en dyktig smed dro smijerns-arbeid over heia til Litangen. Det var stas når ei skute skulle gå av stabelen, der ble holdt «Skutegjestebu». Så snart guttongen var konfirmert var det å tenke på sjøen. De trente med å klatre i riggene, et karstykkje var det å komme til topps og ligge på magen på mastetoppen og svive rundt. Slik ble de forberedt på det som skulle komme. Det var stas når skuta kom heim. Det vanket peanøtter, fine tøystykker til koner og kjæresten, koraller og pussige saker fra den store verden.

For sjøfolk var brevene bindeleddet med heimen, de var jo ute både to og tre år av gangen. Brevene fant vei. Adressen kunne være norsk-svensk konsulat, sjømannskjerka, skipshandlere. Det var spenning når de la tillands: Var det brev? Det var forventning heime, kom det ikke snart brev, han ble lenge i sjøen.

Reidar Lønne har tatt vare på en hel del brev som faren, Knut Svenumsen fra Kil skrev til sin kjære kone Anna, og likeså brev fra Anna til hennes kjære mann. De er fra årene 1892-94 og jeg har fått lov til å se dem igjennom, og har notert mangt som kan være av interesse fra ei tid i Sannidal som hører historien til. Knut var født 1869, sønn av snekker Svenum Johnsen fra Åslund i Gjerstad. I 1892 ble han gift med Anna Olavsdatter fra Henseid i Drangedal. Hun var født 1871. De ble viet i Sannidal kirke av presten Strøm den 11. mars 1892. Det var kaldt og snøføyke den dagen, vrangt å komme over Humlestadsletta. Etter forholda var det et stort bryllup. 16 hester i følge. De kjørte «bruresvingen», opp Rindkleiva og tilbake Brattekleiv. Brudeparet satt i breislede med kusk Johan Ellingsen, 15 år gammel. Til middag var det ferskt kjøtt og suppe, og Napoleonskaker til dessert. Så var det kaffe og kvelds. Det ble langt på natta og noen av gjestene ble over til neste dag.

Knut og Anna bodde den første tida på kvisten i huset til Svenum Johnsen i Kil. Så tok Knut hyre som tømmermann med «Ptalotake». Utenfor Kristiansand

kom de ut i en forferdelig snøstorm og drev halvannet døgn på været. Skuta forliste og de mistet alt. Så måtte kaptein opp til fattigforstanderen i Kristiansand, hvor de fikk 4 kroner til mat og heimreise. Der kom så mye snø at den rakk til knes. «Ja», sa Anna, «det var fælt å få Knut heim på fattigkassa».

Men Knut mista ikke motet. Han tok hyre på barkskipet «Joseph Haydn». Det var en fin skute. Et barkskip hadde tre master, fokkemast, stormast og mesanmast. På den siste er gaffelseilet, på de fremste mastene er det råseil. I Bygdeboka er inntatt i bind III s. 205 et regnskap over hva en skute kostar. Skroget kom på 2615 speciedaler, innreiinga på 1821 spdlr. Folk slo seg sammen og tegna skipsparter.

2. mai 1892 dro Knut og Anna til Kragerø. Knut blei satt ombord med skipssekken og så sto Anna aleine igjen på brygga. Turen skulle gå til Østersjøen, heilt opp mot Rusland.

11. mai 1892: Vi er i NERVA i Finland. Jeg ønsker jeg var hjemme. Bedre end at blive purret ud midt paa natten i regn, kulde og storm for at reve eller gjøre fast seil. Men ellers har jeg det saa kjekt som en kan ha det ombord i en skude.

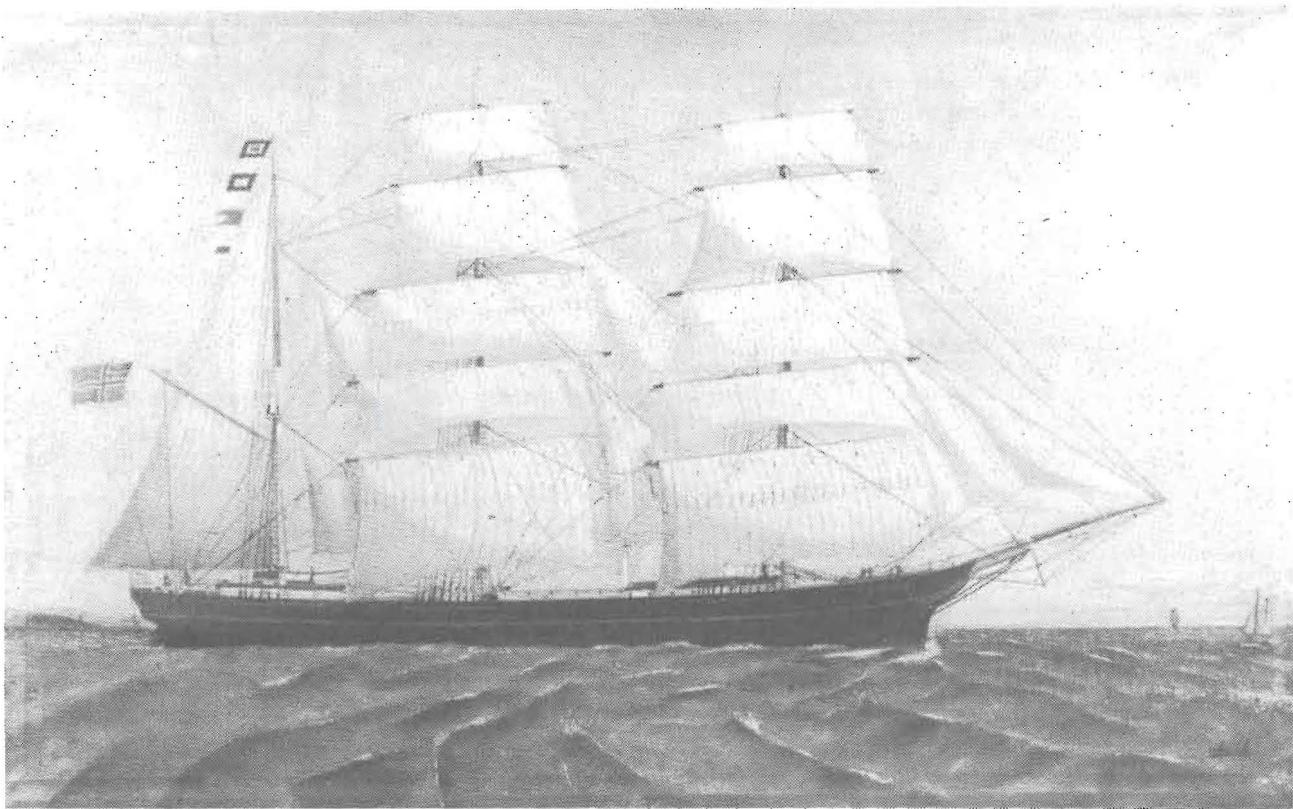
11. juni 1892: Capteinen G. Olsen, har taget Paua og Johanne med sig og reist tillands for nogle dager siden. Skulle vi være så uheldige at drive på land vilde det ikke være godt for kvindfolk at klare sig i land i live. Her er en uhyggelig plads at ligge. Her blæser bestandig, en dag blæste det slig at vi gjorde alt klart for at drive på land, for det kan man vente her.

12. juni 1892: Her har været stygt vær så vi har ikke kunnet laste stort. Her har blæst, tordnet, lynet og jeg har aldri vært så red siden dengang vi sad i bryggerhuset på Øverbø. Jeg har hørt at det har vært brand i Kil og flere hus brendt op. Best at assurere det vi har. Min neste adresse bliver «Joseph Haydn», capt. G. Olsen, Norsk-svensk konsulat Grangemouth. I dag er jeg kok for stuerten og nogen av mandskabet som reiste i land.

1. juli 1892: Nu er vi i Østersjøen, god vind. Paua og Olaf Knudsen har været sjøsyge så de har lagt næsten hele tiden.

14. juli 1892: Vi er kommet til Grangemouth. Paua reiste hjem da vi gik om Helsingør. Nordsjøen var ille kald som vinteren enda det er sommer. Her blæser modvind.

17. juli 1892: Vi er fremdeles i Grangemouth. Igår kom båden med post fra Norge. Her er ingen sjømands-

Bark «Joseph Haydn» av Kragerø.

kirke, men her er et misjonshus og der er det opbyggelse hver søndag og hver onsdag aften. Nogle stykker af os var deroppe. Der er læseværelse som er åbent hver dag fra kl. 10. Der er blade og bøger man kan læse, og skrivesager. Man er som hjemme, de sidder der og røger og prater. Så meget hyggeligere end at gå omkring i gadene hvor der er så snak og banding. Det skal bli hyggelig at komme hjem. Nu er det et år siden jeg kom hjem med «Isfareren» og jeg husker tydelig som idag den første aften vi var sammen.

20. juli 1892: Jeg har det kjekt her i Grangemouth, rusler som jeg vil. Aldri et vondt ord fra nogen. De fra de andre skudene misunder mig denne pladsen da det er den kjeckeste og fineste skude her er.

Når jeg tenker på sommeren gribes jeg af længsel som sjømanden ikke har godt av. Vi blir liggende her en god stund da her ikke er last.

28. juli 1892: Vi var med nogle i kirke først, så blev vi med assistenter hjem. Der var det meget hyggelig. De viste oss rundt i haven. Næste onsdag skal det være thefest i kirken, da kommer presten fra Leith. Jeg har kjøpt gardiner, nogle klare, nogle blomstret. De klare for at ikke myggen skal komme ind. Jeg har fotografier av os på væggen og ser på det mange ganger om dagen. Det er rene himmelseng jeg har at ligge i.

4. august 1892: I går aftes var vi på thefest og hadde det hyggelig. Flere talte og sang. Vi holdt på til langt på natt. Vi fikk the og kager der, men i sjømandskirken er det ikke som på festene hjemme. Der har de damer til at varte op, her skiftes vi til både sjøfolk og prestene og de kommer ikke med koppene på et brett som hjemme, men med hele kjelen går de rundt og skjenker. Så fik vi en blomst og hver mand et brev med to traktater i. Det

var meget arbeid at få istand. Først var de ombord på alle skibene, skrev op navn på mandskabene. Siden stelte de konvoluter istand og bandt blomsterbuketter. Så var alle «Joseph Haydns» flagg og signaler ophengt i kirken. Der var vakkert, men ingenting mod hvad der er i himmelen, kjære kone.

Forrige uge blev der begået tre mord. Han rispet op en mand og en kone med sabel. Vi er nu udlosset, men ikke ferdig til at laste. Jeg har hat det travelt en stund. Vi har en dukker til at reparere kobberet under skibet, for der kan ikke jeg komme til.

7. august 1892: Jeg har været i kirke idag. Til torsdag skal vi seile om vi får last. Hvis ikke kan vi blive 3-4 uger til her. Vi må ud på spring(flod) for hun er dyptgående. Det bliver lenge til vi får høre fra hverandre, tre-fire måneder før vi kommer frem, så vent ikke for meget, kjære Anna. Kommer vi tid vi skal, så er vi på den anden side av jorden, og mens dere har sol og varme har vi kulde, og det blir våren når vi kommer tid ned. Kan du få tag i nogle kristelige blader og sende dem til Montevideo.

I aften var det uhyggelig ombord. Stueren var fuld, han og capteinen har været sammen i kahytten. Han svor og bandet stygt, og nu vil han herifra. Det tror jeg er best. Vil du bede Ole Lønne sende mig noen knallperler til Montevideo, her er ingen at få.

10. august 1892: Vi har indtaget 1000 tonn kull, vi begyndte igårafstes og holdt på til kl. 7 idagmorges, og da kan du tro vi var ordentlig svarte. Alt er svart ombord. Nu skal vi bare have 300 tonn til, så går vi ud på høivande. Nå kan du ikke vente brev fra mig på fire måneder. Jeg har ingen kamerater her for de er vantroende mennesker. Jeg var glad da jeg var i kirken.

Det er ikke snodig at komme ombord og bare høre banning i 4 måneder.

1. Desember 1892: Nu er vi i MONTEVIDEO. Du er flink til at skrive. Med mig blir det snødt du får så mange. At være borte fra dig min kjære kone i to år blir næsten uudholdelig. 7 måneder er gåen, og om 6 måneder er vi vel tilbake.

Vi ligger så langt fra land, og skipperen er sjeldent i land, så mit brev kan ligge en uge. Post som kommer sender skibshandleren ombord med en stor båd som er ude hos skudene hver dag med ferskt kjød og grønsager. Men det er sjeldent vi kan ro skipperen i land med vår båd i sådant vær, og kommer han i land kan han blive liggende flere dager. Derfor reiser han ikke ofte.

11. desember 1892: Om søndagen er det langsomt. Om hverdagen arbeider man så vi mange ganger snødt har tid til å tenke, om søndagen kan man ikke rusle og arbeide med noe, og heller ikke kan man gå for ei skude er ikke stor å gå og få strekt beina sine på. Jeg ligger for det meste og leser og lar min tanke være hjemme hos dig. Vi kunne ta os en tur til Drangedal kirke. Jeg får nok sjangs til å få sendt flere brever for i morgen går dette om det blir fint vær. Vi har hatt en lidet øvelse. Vi har hvit ind et lidet anker og hvit ind på kjettingene på de to store for idag er det fint vær. Men torsdag var det stort storm, og der er skuler som har været i kollisjon med hverandre. Hils alle hjemme på Øverbø og Lønne.

14. desember 1892: Her er et fillehol å ligge, da her blæser nesten bestandig. Og så er her så høi sjø at der er som vi skulle være tilsjø bestandig. Jeg er glad når jeg får brev fra dig og hører at du har helsa og lengter, det gjør jeg også. Vi får vente tålmodig til sommeren. Jeg stunder hjem og ønsker vi må få god reise, men den blir ikke så god med passatene, vi kan være heldige, for med «Ilsfareren» var det bare 52 dage.

18. desember 1892: Vi er enda i Montevideo. Vi er snart utlosset, og i morgen skal vi ta ind ballast, men vi ved ikke hvor vi skal hen. Det er på snak at vi skal til Bunasaires og laste hvede, og hvis det blir av blir vi liggende her 3-4 uger, for kornet er ikke riktig moden endnu, og da kan vi like godt ligge her og vente. Jeg vilde heller reise der ned med det samme vi er klar, det er ikke mer end 30 norske mil og der er skandinavisk sjømandskirke, det skulle være moro at komme dit ned. Du kan tro jeg lengter hjem, min kjære kone. Jeg vil ikke gå så lange turer mer. Heller ta en tur til Vest-Indien om vinteren.

27. desember 1892: Godt nyt år. Vi har lagt lengre ud. Her er ikke så mange skib her. Vi har fåt en tysker ombord. Knud Nilsen fra Risør er her, skuden ligger nermere os, men jeg har ikke set ham før 2. juledag. Vi har lagt her over en måned. Jeg ser bare himmel og hav, vi blir drevet hid og did av storm og uvær, det er som et bilde på livets store hav.

31. desember 1892: Jeg har fåt så dårlig mave siden jeg kom her, og det har alle. Vi har ikke spist stort andet end ferskt kjød, og det blir kjød tre ganger om dagen. Det blir ingenting av at vi går til Bunasaires, vi kommer til at gå til Barbados i Vestindien for ordre og det tar lengre tid end å gå over Atlanteren senere på våren.

Kanske kommer vi fra Barbados til Syd-Statene for at laste bomuld, det er sådan pen last. Vi får bede Gud bevare os, han er megtig til at gjøre det, og hvor vi skal gå.

14. februar 1893: Atlanterhavet. Om vi er i sjøen må jeg skrive. I morgen tidlig skal vi være i BARBADOS som vi har seet siden middag. Om natten kan vi ikke komme ind og ankre. Vi ligger kloss under land og driver. Imorgen tidlig setter vi vore seil igjen og går ind. Det er løverdagskveld, vi har vaska os og pussa os, for du kan tro vi pusser os fordi om vi er i sjøen. Vi får de klæder på som skal sidde hele ugen. Vi seilte fra Montevideo den 30. des. men vi kom ikke langt før vi måtte ankre og ligge en tid.

15. februar 1893: Vi er nu i BARBADOS. Jeg fik to brev fra dig. Du kan tro jeg stunder efter at vide hvor vi skal gå og laste. Idag har vi spist deilig frukt. Jeg har kjøpt sukkerier og mange koraler, de er pene kan du tro. Hele byen ligger i en skov av palmetrær. Jeg vilde ønske vi kom til et sted hvor det er norsk kirke.

25. februar 1893: Vi er endnu i Barbados. Efter middag rodde vi iland næsten alle mand og vi beså byen og handlede. Søndag var vi inde på et stort hotel og spiste. Du kan tro jeg har kjøpt to sjeldne brystråler. De er gjort av bare flas som er udenpå fisken, og mange koraler så jeg har kisten fuld. Floridavand har jeg også kjøbt her. Her går ikke post mer end hver 14. dag. Vi har endu ikke fået nogen ordre. Vi stunder at begynde på hjemveien. Tenk på våren hjemme. Fuglesang og løv. Her er mange langsomme stunder ombord, og allerhelst når man spaserer alene på dekket om natten da er min søde kone alltid i mine tanker. Den 20. falt en mann ned i rummet. Han slog hul i hodet, og slog nakken, men han er ikke verre end at han kan gå. Det var rart han ikke slog sig død så høi som denne skude er. Gud er mægtig til at bevare når han vil.

26. februar 1893: Barbados. Idag har vi havt en hyggelig dag. Igår afstede kom nogle ombord og spurte om de fik lov til at holde opbyggelse ombord. Så fik vi et Betel-flag og heiste op på toppen for at de skulle se det i andre skib, men det var ikke mange. Her var ingen stortaler men jeg synes det var godt at høre ham. Hvor man kommer i verden så har Gud sine børn.

28. februar 1893: Idag har vi lagt her i fjorten dage og har endnu ingen fragt fået. Som jeg hører skal det være dårlige tider hjemme også. Her tror de det blir lidet skibsfart på Europa, de tror kolera vil komme til at rase hele Europa over til sommeren, men det er jo bare folks spådom. Ja, det er nogle rare tider vi lever i og det stunder vist fort til enden på verden, for jeg synes det er laga som det står i Bibelen før enden kommer.

3. mars 1893: Nu er det et år siden vi sad i sleden sammen og kjørte til Drangedal, og tenk hvor langt vi nu er fra hverandre. Vi venter skipperen ombord nu, han tenker på at slutte frakt til Passegalla i Nord-Amerika, og så derfra til Bremen eller Bremerhafen i Tyskland. Det er nu bestemt at vi skal laste planker for Bremen.

9. april 1893: HORN EILAND. Idag var det et år siden vi forliste med «Ptalotake». Vi har begynt at laste,

Mannskapet på bark «Joseph Haydn», foto tatt i Greenock. Fra v. sittende: Otto Rolfsen, Tønsberg, Hans Christiansen, Tønsberg, Knut Svenumsen, Sannidal. Bakre rekke fra v.: Oscar, svensk, Gunnar Svenumsen, Sannidal, Joh. Danielsen, Kragerø, Edv. Hansen, Tjøme.

men det går småt endnu, så vi blir liggende her en fjorten dages tid. Gid vi måtte få en kvik hjemreis. Det gribet meg en længsel så det er næsten ikke til at holde ud. Det blir en lang reise at seile hjem.

Påskedag 1893: En glad og fornøjet påskefest ønsker jeg dig, min kjære Anna. Nu er vi som de siger langt fra folkeskikken, skjønt nu er det ikke så ille som da vi kom her. Vi blev liggende ved en ø og på den bodde bare en familie, og så var det hundrevis af kuer og griser som gik vilde, og krokodiller og slanger var der i massevis. Der har vi lagt vel en uge og lastet ballast og derfra kunde vi ikke sende noget brev. Skipperen reiste i land med stimbåten som drog os, så var han iland i mange dage. Igår kom vi her ned. Her er bare en liden ø som hedder Horn Eiland. Her er hverken by eller huse, men her er mange skudre. Igår aftes var jeg ombord i en Arendalskude. Der traf jeg broder til Knud Nilsen, han er med en Risørskude. Du kan tro det er en lang og trist påskedag vi have ombord. Her er akkurat som en ørken. Skipperen tror vist ikke jeg skal komme hjem, for han spurte mig engang om jeg inte vilde tage dig over til Tyskland når vi kommer dit. Paua og Johanne skal vistnok komme dit.

16. april 1893: PASCAGOLA. Igår aftes var jeg med en amerikaner som fragtet bord til osude og fiskede. Vi fik mange fisk kan du tro, men det var ikke moro, jeg var langt fra dig. Jeg ved ikke noget vandrere end at sidde i en båd og vugge på speilblankt vand i ly av løvskog, høre fuglene synge. Idag er jeg ombord i Risørskuden.

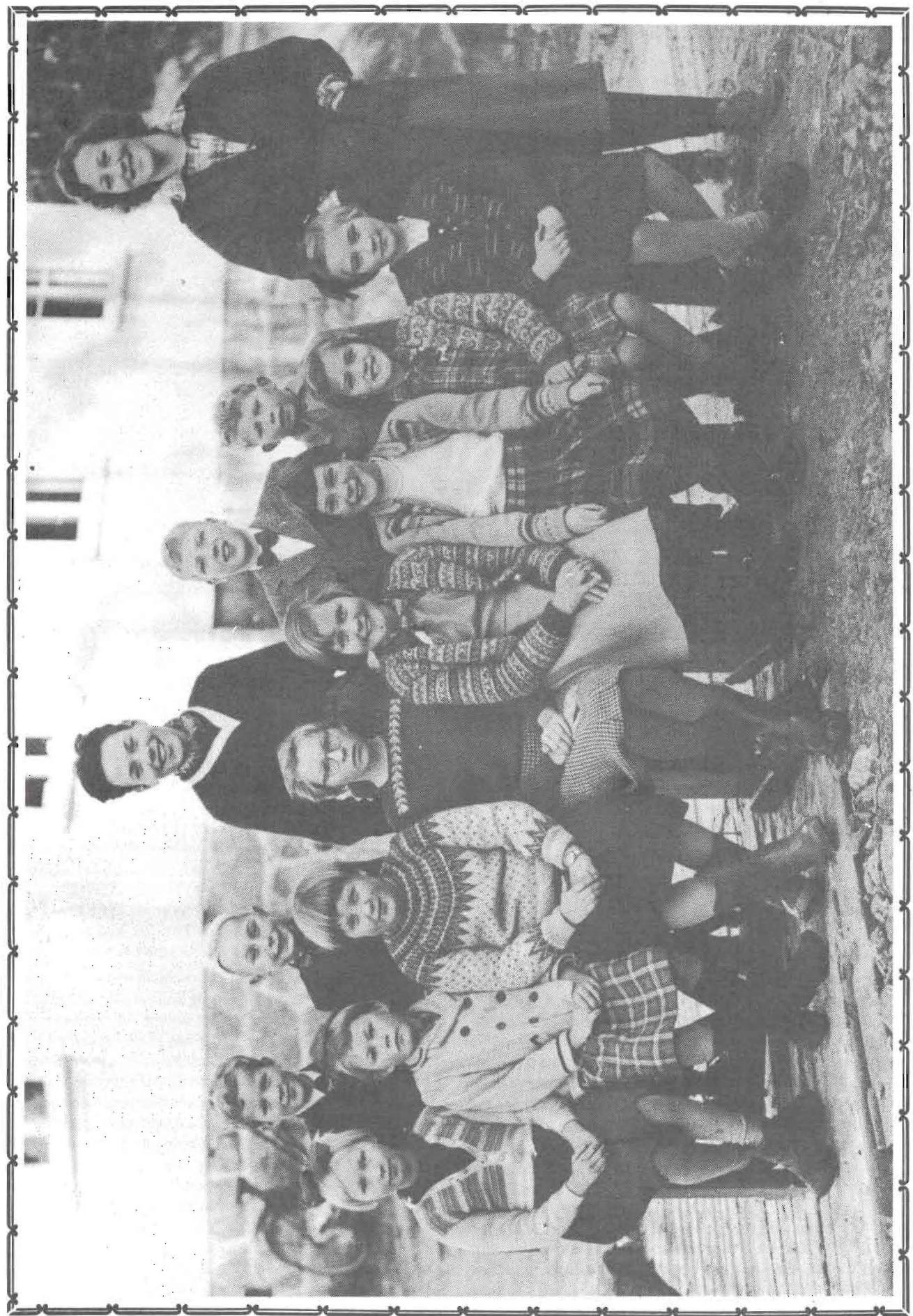
24. april 1893: Skipperen skal gå i land. Vi skal vist til Broke, men det er ikke sikkert.

25. juni 1893: BREMERHAFEN. Vi seilte fra Amerika 24. april. Da hadde vi 14 dages modvind, men siden hadde vi 3-4 uger god vind og da kom vi bort under England og siden har vi for det meste havt modvind. De siste dage pent vær, men nu bleser det ren storm. Idag har skipperen fåt telegram om at vi skal gå til Husum i Sverige og laste trelast for Algoa Bay i Afrika. Vi er nu klare i tordokken og skal seile herfra imorgen. Lev vel kjære Anne til vi møtes om et par måneder eller kanske lit før.

25. juli 1893: BROKE. Vi kom hertil idag kl. 11. Kjære Anna, du er bestandig så god og snild og tro og hengiven, og jeg vil ønske at du vil tro det samme om mig. Det er vel ikke så godt for dig, for sjøfolk har et dårlig ord på sig på landjorden. Skuta vår er gåt i dok for otte dage siden. Vi bliver nok liggende her en god stund endnu.

30. juli 1893: Vi ligger i Broke. Her har vært meget at gjøre. Jeg har om aftenen stelt i stand verktøyet. Det var ondt da jeg så du stod igjen på bryggen og jeg fjernet mig mer og mer fra dig indtil Øen tog dig bort. Vi kom til Kristiania på aften og jeg ble ombord i båden om natten og da gik jeg op på sjømandshjemmet og var der til om eftermiddagen. Kl. 3 1/2 gik jeg med jernbanen til Drammen og så gik jeg ombord samme aften. Da vi kom ud var det stor ø og hun var et svin til at slingre. «Joseph Haydn» er nu blit ligesom et hjem.

FORTS. SIDE 11

2. august 1893: Kjære Anna, vi kommer nok ikke ind om Kragerø. Skipperen har fåt telegram fra Rinde at vi skal få nyt mandskap i Helsingør og at Paua skal komme dit og da bliver vist ikke Gunder med for Rinde har vel forhyret folk østenfor en plads tenker jeg. Adressen min: «Joseph Haydn», capt. G. Olsen Husum Hernøsand, Sverige. Men først skibshandler Marstrands Efterfølger Helsingør.

11. august 1893: HELSINGØR. Idag har det blæst en fryktelig storm så vi har havt begge ankere ude og enda haver vi været ved at skulle brykke noget. Nu er det modvind og ikke godt at vide når vi kommer til at seile.

20. august 1893: HUSUM. Når 8 måneder er gåen kan ikke skipperen holde mig længere. Lørdag blev det gamle mandskab afmønstret og nyt kom på. Den 16. seilte vi fra Helsingør. En nat kl. 12 begynte det at trekke op tykke skyer, tordenvær og lynte, så mørkt at vi ikke kunne se nogenting, men ganske stille. Vi så det vilde blæse og vi gjorde fast alle seil og Gunder måtte gå alene på bakken da var han ræd og lige sig dårlig. Kl. 3 begyndte det at blæse ren orkan som løjet lidt før kl. 6-8, men da kom den igjen meget sterkere og tre af stormseilene vi havde på blæste istykker for os. Det var forseil, forstump og stængestagseil, og da havde vi bare et igjen og det var stor stump og vi ventet hvert øieblik på at også den skulle gå sin vej, men den holdt, og det var heldig for det var umulig at få nogen nye seil op igjen så lenge det blæste så hardt og vandet fæg som når det snører. Og koldt var det som om vinteren og høje fjeld havde vi så nære i le at vi godt kunne se de. Vi bare lå og drev for seile var umulig, så det var rent uhyggeligt kan du tro. Men så løjet det ved middagstider og siden har det været tåligt fint vær så Gunder liger sig godt. Det nye mandskab er ordentlige folk allesammen. Her er næsten ingen banding og afholdsfolk er de næsten allesammen og svært unge så nær som stuerten. Han er 34 år og gift i 4 år. Næste adresse. Port Elisabeth, Syd Afrika.

31. august 1893: Her er fyktelig koldt, man kan gjerne fryse sig fordærvet hvis man står i vinden og ikke arbeider. Jeg holder varmen. Jeg er i land og hugger til spirer (det er grov rundlast af gran.) Det er langt fra skuden, det tar en time at ro frem og tilbage. At mønstre for to år igjen bliver forlenge.

3. september 1893: HERNØSAND. Det bliver det samme, men den største moro jeg har ombord er at skrive til dig. Når vi går vil det tage flere måneder før du får brev,

I vår serie med skolebilder fra 1956 tar vi denne gangen med Lindheim skole som nå er nedlagt. Det er fotograf Brødr. Jørgensen, Kragerø som har tatt bildene.

Elever ved Lindheim skole 1956

Første rekke fra venstre: Bjørg Heistad, Ingrid Heistad, Dagny Flaten, Karin Heistad, Anne Lise Lindheim, Karen Sørdalen, Bjørg Lindheim og Helene Eikenes.

Andre rekke fra venstre: Karl Øyvind Lindheim, Knut Tore Thorsen, Halvor Lindheim, Arne Sørdalen, og Arne Heistad.

Klasseforstander: Vigdis Pedersen.

vi har en lang reis. Mens vi ligger her har det været en del folk ombord for at se, for så stor og fin skude har de ikke seet. Dette er en av de snodigste pladser vi har været på, gjestfrie og hyggelige folk, de fleste kristelige og godtempler. Her er ikke mindre end 500 som arbeider på sagene. Neste adr. Norsk-svensk konsul, Algoa Bay, Syd Afrika. Vil du assurere verktøiet mit for 100 kr.

Som nevnt blei det nok flere måneder før det igjen kunne komme brev. I et lydbåndoptak fra jernbryllupet på Lønne i 1957 fortalte Knut om den siste turen:

«Da vi var i Syd-Afrika fekk vi ordre om å gå til Indien, til Birma (Burma) og Rangoon. Tilbakturen blei fæl! Vi var seks måneder i sjøen. Provianten vi hadde fra Statene blei utskjempt og måtte hivast. Vi levde på ris og hardt brød. Da vi runda Det Gode Håp fiska vi mange albatrosser. Der er svære fugler, vi stekte de, men de smakte så mye tran at vi gjekk og rapa tran heile dagen. I Birma hadde kaptein kjøpt ein hel del høner, vi hadde dei i ei binga på storluka. Så fekk vi ei høne hver søndag til deling på 13 mann. På St. Helena fekk vi kjøpt grønnsaker og tobakk. Og så kom vi endelig heim.»

Anna hadde vært trofast til å skrive brev, det er mange brev fra henne i samlinga til Reidar Lønne. Den 1. juli 1894 skriver hun: Min gode mand. Tænk om «Joseph Haydn» kom til Kragerø imorgen, da skulle jeg gå let til byen».

18. november 1894: «Nu har jeg endelig fået vide hvor dere skal gå hen. Jeg tæller dagene.»

Jo, der blei nok velkomst og god jul heime i Kil. De bodde den første tida på kvisten hos Svenum Johnsen. Knut bega sjøen og tok arbeid sammen med faren. I 1895 bygde de Kil bedehus, det første i bygda. Knut skreiv bibelsteder på bjelkene etter som faren dikterete. Forsamlingen skulle alltid være omgitt av Guds løfter.

ved Torkell Tande

Gaver til «Arven» Forts. fra side 2

K. D. Sannidal 50,-. J. T., Vadfoss 30,-. H. B., Kjølebrønd 50,-. R. F., Sannidal 50,-. J. T., Sannidal 30,-. S. E., Sannidal 50,-. G. B., Sannidal 50,-. C. H., Oslo 50,-. R. H., Sannidal 50,-. H. B., Vadfoss 30,-. O. D., Sannidal 50,-.

K. K., Porsgrunn 20,-. M. S., Kragerø 50,-. Fam. K., Kragerø 30,-. A. M., Sannidal 50,-. H. H., Akland 100,-. K. S., Skien 100,-. O. E., Oslo 50,-. B. H., Vadfoss 50,-. I. W., Sannidal 50,-. G. K., Kragerø 50,-. G. H., Hemsedal 50,-. J. M. Aa., Evje 50,-. E. L., Sannidal 50,-. L. G. G., Arendal 40,-. E. og ? T., Sannidal 50,-. H. G., Sannidal 100,-. J og K. T., Sannidal 50,-. E. B., Kjølebrønd 70,-. T. W., Sannidal 60,-. I. F., Kragerø 50,-. H. L., Skien 50,-.

Å. S., Kammerfoss 100,-. A.B., Sannidal 100,-. G. G., Sannidal 50,-. L.H., Vadfoss 50,-. J. B., Kjølebrønd 100,-. T. N., Sannidal 50,-. Ø. J., Helle 50,-. T. S., Gjerstad 100,-. J. W., Farsjø 100,-. A. R., Sannidal 100,-. B. O., Sannidal 50,-. K. R. E., Kjølebrønd 50,-. G. B., Helle 20,-. A. K., Farsjø 100,-. H. og T., Kjølebrønd 100,-. K. H., Sannidal 50,-. T. H., Sannidal 50,-. R. G., Torød 75,-. N. E., Vadfoss 30,-. P. Aa., Sannidal 70,-. F. L., Kragerø 50,-.

L. G., Kragerø 30,-. G. H., Treungen 50,-. O. G., Sannidal 50,-. M. K., Kragerø 50,-. K. H., Kjøsen 50,-. M. H., Sannidal 100,-. R. N., Farsjø 50,-. K. A. S., Kjølebrønd 50,-. I. og L. S., Kjølebrønd 100,-. K. L., Sannidal 100,-. A. og K. D., Sannidal 50,-. Pa-Jo, Sannidal 100,-. M. H. Grimstad 20,-. L. R. Nodeland 50,-. A. L., Heistad 80,-. K. B. H., Drammen 50,-. K. S., Kragerø 50,-. J. P., Vadfoss 50,-. K. E., Sannidal 50,-. L. S., Sem 50,-.

Forts. neste nr.

Har De reiseplaner?

Kontakt oss

SANNIDAL MOTOR

FIKKJEBAKKE, 3766 SANNIDAL

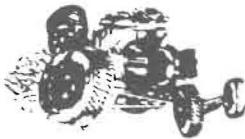
Veksted tlf. 86 212 - Privat tlf. 86 095

BILDELER -

REKVISA -

SLANGER -

KUPLINGER -

ÅPNINGSTIDER: Mandag-onsdag 8.00-18.00
Torsdag 8.00-20.00
Fredag 8.00-16.00
Lørdag 10.00-14.00

VESTMAR
MATPRODUKTER a/s

3766 SANNIDAL

PIZZA fra Krokheia

Bruk bygdas egen pizza!

DaMi Mekaniske

Adresse/address: Fikkjebakke, N-3766 Sannidal

Priv. Telf/Phone: (47) 036-85 758

Arb.: Dag Michelsen, 036-86 140

Bankgiro/Bank account: 8133 05 04293

*Vi er den eneste bank i verden
som finnes 45 steder på
Sørlandet!*

Nå også i Kragerø:

SPAREBANKEN SØR

. . . noe mer enn en lokalbank